

LESEDILLA

Om bøkene

Lesedilla er et frilesingsbibliotek der barna kan arbeide enkeltvis eller sammen i par. Biblioteket består av ca. 60 bøker som omfatter alt fra helt enkle, korte tekster, utarbeidet til den aller første leseinnlæringen, til lengre og mer kompliserte tekster. Bøkene inneholder ulike sjangere som skjønnlitteratur, fabler, faktatekster, egyptisk mytologi og bibelske tekster. Til sammen skal dette leve opp til kompetansemål definert i LK06 etter 2. og 4. trinn:

- bruke enkle strategier for leseforståelse og reflektere over leste tekster
- finne skjønnlitteratur og faktabøker på biblioteket til egen lesing
- lese barnelitteratur og fagtekster for barn med flyt, sammenheng og forståelse

De aller fleste bøkene finnes på tre forskjellige nivåer – bronsenivå, sølvnivå og gullnivå. Bronsenivået er det enkleste, og en side består av én setning med tilhørende bilde eller animasjon. Sølvnivået er utvidet med mer informasjon og litt vanskeligere ord. Gullnivået er for flinke lesere. Tekstmengden har økt og kan inneholde lavfrekvente ord og begreper. All tekst har lyd støtte og tilhørende bilder og animasjoner.

I tillegg til at bøkene er delt inn i tre nivåer, har hver bok en stjerneangivelse. Antall stjerner (en, to eller tre) forteller noe om vanskelighetsgraden innenfor et nivå. En bok på bronsenivå med en stjerne skal være enklere å lese enn en bok på bronsenivå med tre stjerner. Videre er en bok på bronsenivå med tre stjerner enklere enn en bok på sølvnivå med en stjerne, osv. Se for eksempel progresjonen i boka *Alene hjemme*:

Bronse ***

Krølle og Bølle er alene hjemme.

De har fått godteri av mamma og Nils.

De ser på TV.

Sølv **

Krølle og Bølle er alene hjemme.

De har fått godteri av mamma og Nils.

De ser på TV og hygger seg i sofaen.

Gull *

Krølle og Bølle er alene hjemme.

Mamma og Nils er på kino.

De har fått godteri av dem.

Krølle og Bølle ser på TV og hygger seg i sofaen.

Det er koselig å sitte sammen med et teppe over seg,
knaske godter og se på TV.

Når eleven har valgt ei bok fra biblioteket, kan han eller hun selv velge om boka skal ha lydstøtte. Velger eleven å lese uten lydstøtte, kan man klikke på ord som eleven ikke greier å avkode, slik at ordene blir lest opp.

Arbeidsoppgaver

Lesedilla er mer enn bare lesing. Når en bok er lest, kan eleven arbeide videre på flere måter. Til hver tittel er det laget en rekke oppgaver om tekstens innhold og språklige forhold. Eleven kan også jobbe videre i en kladdebok med tekstens figurer og for eksempel fortsette historien.

Når eleven leser i *Lesedilla*

Det bærende prinsippet i *Lesedilla* er en god historie som ledsages av illustrasjoner, animasjoner og lyd. Bildene er med på å fortelle historien, og lydstøtten gjør det mulig for eleven å innlede med en god leseopplevelse av teksten. Lydstøtten er også god å ha hvis og når eleven kommer til vanskelige ord.

Første fase: Ytre lesestrategier

Den første lesefasen kjennetegnes av at eleven oppdager skriftspråket og gradvis venner seg til sammenhengen mellom den skrevne og den leste/oppleste teksten. Eleven blir oppmerksom på leseretningen, opplever at teksten er delt opp i ord, som igjen består av bokstaver, og befester mange ordbilder. Den første lesingen er basert på bruk av ytre lesestrategier som primært bygger på forståelse av tekstens sammenheng og bilder, og en begynnende syntaktisk bevissthet. Elever som er på dette nivået, vil ha god nytte av bøkene på bronsenivå. Oppgavene til tekster på dette nivået er enkle innholdskontrollerende spørsmål. Se eksempler fra boka *Alene hjemme*.

De tre første oppgavene er innholdskontrollerende og sjekker elevens forståelse av boka, for eksempel:

- 1 Krølle og Bølle er alene hjemme. De ser
på TV
ut av vinduet
i en bok

De tre siste oppgavene øver fonologisk oppmerksomhet og syntaktisk forståelse:

- 4 Hvilket ord rimer på mus?
hus
saft
lås

- 5 Hvilket ord begynner med *mu* som i mus?
musikk
buss
sove

- 6 Hvilken setning er riktig?
Nede i spannet sitter ei lita mus.
Nede sitter ei lita mus i spannet.
I spannet sitter nede ei lita mus.

I denne fasen bør læreren

- sikre suksessopplevelser med å lese
- tillate og oppfordre til bruk av lydstøtte
- appellere til lese- og skriveglede
- sikre at eleven har nok bøker å lese i på et passende nivå
- oppmuntre til fonologisk oppmerksomhet

Overgangen til neste fase skjer gradvis, men er i stor grad styrt av interessen for sammenhengen mellom fonem og grafem.

Andre fase: Indre lesestrategier

I den neste lesefasen – lesing med *det grammatiske bad* – tar elevene i bruk sine ytre lesestrategier samtidig som de trekker inn konsonantforbindelser, stavelser og morfemer i forståelsen av bokstavenes forskjellige lyder. De indre lesestrategiene trenes også i oppgavene som kommer til slutt i bøkene. Elever som er på dette nivået, vil ha god nytte av bøkene på sølvnivå, men mange vil også ha utbytte av å jobbe med de indre lesestrategiene i bøker på bronsenivå.

Oppgavene på sølvnivå er igjen tre oppgaver med leseforståelse og tre oppgaver som øver fonologi og syntaks:

- 1 Krølle og Bølle er alene hjemme. De

ser på TV

leser i ukeblad

spiser kveldsmat

- 4 Hvor mange stavelser er det i *bøttekottet*?

4

3

5

- 5 Hvilken setning er riktig?

Krølle står i døra med store øyne.

Krølle står i øyne med store døra.

Krølle med store øyne står i døra.

- 6 Hvilket ord begynner med *sp* som i spannet?

spise

sippe

presis

I denne fasen bør læreren

- sikre suksessopplevelser med å lese
- tillate bruk av lyd støtte til det første møtet med teksten, for deretter å oppmuntre til å lese teksten på egen hånd
- appellere til lese- og skriveglede
- sikre at eleven har nok bøker å lese i på et passende nivå
- jobbe med bruk av indre lesestrategier
- oppmuntre til fonologisk oppmerksomhet

Tredje fase: Konsolidering

I den tredje og siste fasen konsolideres de to første. Elevene nærmer seg en sikker bruk av lydering og veksler mellom å bruke indre og ytre lesestrategier. Det er viktig at elevene får mye lesetid i denne fasen, og at lesingen automatiseres så mye som mulig.

Oppgaver i denne fasen er av typen

- innholdskontrollerende spørsmål
- ordstilling
- ordklasser og bøyningsformer
- konsonantforbindelser
- *ng*-lyden

I denne fasen bør læreren

- sikre suksessopplevelser med å lese
- appellere til lese- og skriveglede
- tillate bruk av lyd støtte til det første møtet med teksten, for deretter å oppmuntre til å lese teksten på egen hånd
- sikre at eleven har nok bøker å lese i på et passende nivå
- jobbe med bruk av indre lesestrategier
- oppmuntre til fonologisk oppmerksomhet

Å arbeide med *Lesedilla*

Eleven vil ofte arbeide med *Lesedilla* på denne måten:

- 1 Eleven kikker i bøkene og bruker lyd støtten til å «lese» boka første gangen.
- 2 Eleven bruker de lesestrategiene han eller hun mestrer, til andregangslesingen.
- 3 Etter lesingen løser eleven oppgavene som hører til.

Gjennom leseprosessen får eleven arbeide med

- tekstopplevelse
- avkoding og lesing
- tilegning av lesestrategier
- innholdsforståelse
- ortografi, fonologi og syntaks

Bokresymeer og kolofon

Akvarium

Nivå: bronse **, sølv **, sølv ***

Sjanger: Fabel

Resymé: Det kommer en ny fisk i akvariet. Fisken tror hun er finere enn de andre fiskene. Hvordan vil dette gå?

Tekst: Søren A. Sørensen

Illustratør/animatør: Esther Holm

Alene hjemme

Nivå: bronse ***, sølv **, gull *

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Krølle og Bølle er alene hjemme. Så hører de en lyd. Kanskje er de ikke alene hjemme likevel ...

Tekst: Jytte Skipper

Illustratør/animatør: Peter Carlsen

Arkitekten

Nivå: bronse ***, sølv ***, gull*

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Markus er med pappa på jobb. Pappa har en fin ting på jobben som Markus synes er noe av det kuleste han vet om.

Tekst: Ingeborg Schmidt

Bildebearbeiding: Anna Støttrup

Da mormor døde

Nivå: bronse ***, sølv **, gull *

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Krølle og Bølles mormor har vært syk i lang tid, og nå skal mormor begravas.

Tekst: Jytte Skipper

Illustratør/animatør: Peter Carlsen

Det forheksete slottet

Nivå: sølv *, gull *, gull **

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Hvem bor inne i det gamle slottet, og hvorfor snakker ikke menneskene der?

Tekst: Mette Tingholm

Illustratører og animasjon: Birgitte og Anna Støttrup – Statens Museum for Kunst, Danmark

Det ville Vesten

Nivå: bronse *, bronse ***, sølv *

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Josef kjeder seg og tar en tur til det ville Vesten. Her treffer han en cowboy.

Tekst: Mette Eike

Illustratør/animatør: Anders Breum

Forskjellige byggematerialer

Nivå: sølv **, sølv ***, gull**

Sjanger: Faktatekst

Resymé: Hva trenger vi når vi skal bygge et hus? Her kan du lese om det.

Tekst: Bodil Pedersen

Illustratør: Bodil Pedersen – Bildebearbeiding: Anna Støttrup

Her er Theo

Nivå: bronse ***, sølv *, gull *

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Theo er et troll. Han har en venn som heter Røde. De kommer stadig i trøbbel.

Tekst: Stine Andersen

Illustratør: Stine Andersen – Animasjon: Anne Støttrup

Hunden

Nivå: bronse ***, sølv ***, gull *

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Zita er en liten valp. Det er mye man skal ordne og passe på når man har fått en ny valp i huset.

Tekst: Ingeborg Schmidt

Illustratør/animatør: Anna Støttrup

Hvalen

Nivå: bronse ***, sølv ***, gull **

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Hvalen svømmer rundt i badekaret ...

Tekst: Tina Schmidt

Illustratør/animatør: Bodil Bang Heinemeier

Istiden

Nivå: bronse *, bronse **, sølv **

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Josef kjeder seg og drar tilbake til istiden.

Tekst: Mette Eike

Illustratør/animatør: Anders Breum

Japan

Nivå: bronse *, bronse **, sølv *

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Josef kjeder seg og drar tilbake i tiden til Japan. Her møter han en ninja.

Tekst: Mette Eike

Illustratør/animatør: Anders Breum

Kaffetrakteren

Nivå: gull ***

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Hugo skal på skolen, men hva er det han hører? Har kaffetrakteren blitt en mobiltelefon?

Tekst: Vibeke Marx

Animasjon: Ja-film

Lær å lese

Nivå: bronse **, sølv **, gull *

Sjanger: Skjønnlitteratur/faktatekst

Resymé: Helene skal lære seg å lese. Hun får hjelp av Maya. De vil gjerne lese en tykk bok.

Tekst: Lise Kelså

Illustratør/animatør: Lise Kelså

Marsvinet

Nivå: bronse **, sølv **, gull *

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Mulle er et marsvin. Nå skal Max stelle i buret hans. Da tar Mulle seg en kjøretur.

Tekst: Ingeborg Schmidt

Illustratør/animatør: Anna Støttrup

Mia og Max ser prinsessens ting

Nivå: bronse *, sølv *, gull *

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Mia og Max finner prinsessens ting i trylleskogen. Det kan være litt skummelt.

Tekst: Johanne S. Holm

Illustratør/animatør: Johanne S. Holm

Mia og Max ser ridderens ting

Nivå: bronse **, sølv *, sølv ***

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Mia og Max finner ridderens ting i trylleskogen. Det kan både være litt skummelt og farlig ...

Tekst: Johanne S. Holm

Illustratør/animatør: Johanne S. Holm

Musikkmusa møter Gitar-Gunnar

Nivå: sølv ***, gull **, gull ***

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Musikkmusa elsker å høre Gitar-Gunnar spille gitar. Men i dag kommer det ingen fin lyd fra gitaren til Gunnar. Hva har skjedd?

Tekst: Nanna D. Bay Jørgensen

Animasjon: Ja-film

Solas øye

Nivå: gull **, gull ***

Sjanger: Egyptisk mytologi

Resymé: Solguden Ras datter Hathor har gått ut i ørkenen, og Thot blir sendt ut for å hente henne hjem igjen.

Tekst: Lene Vilslev

Illustratør/animatør: Lene Vilslev

Pirater

Nivå: bronse *, bronse ***, sølv *

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Josef kjeder seg og har tatt seg en tur til en sjørøverbåt. Her treffer han piraten Jack.

Tekst: Mette Eike

Illustratør/animatør: Anders Breum

Toppen til hr. Petersen

Nivå: bronse ***, sølv ***, gull *

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: En gutt finner noe på fortauet. Er det en død puddel? Så ser han hr. Petersen.

Tekst: Gertrud Tinning

Illustratører og animasjon: Ove Christensen og Thierry Capezzone

Tør du kysse Viktoria, Tom?

Nivå: sølv **, gull *, gull **

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Tom har veddet med Jon om at han tør å kysse Viktoria, og det skal være et skikkelig tungekyss! Det Jon ikke vet, er at Tom er hemmelig forelsket i henne.

Tekst: Mads Heinesen

Illustratør/animatør: Karen Christensen

Vi har fødselsdag

Nivå: bronse ***, sølv **, gull *

Sjanger: Skjønnlitteratur

Resymé: Bølle og Krølle har bursdag. Alle i klassen er invitert.

Tekst: Jytte Skipper

Illustratør/animatør: Peter Carlsen

Teknisk veiledning

Nettstedet er optimert med følgende minimumskrav:

Skjermbredde: 1024 piksler (minimum)

Høytaler/høretelefoner med splitcue-funksjon

Adobe Flash plugin 9.0

Internet Explorer 7.0 + e.l.